

Pávay-Vajna Ferenc dr.

a főbányatanácsos és főgeológus

Irtá NOPCSA FERENC báró

A petroleum- és földgáz kutatásokat világszerte tudományos alapon folytatják, így tehát, ha a hazai kutatások ezidőszerinti irányításának, Pávay-Vajna Ferenc dr. főbányatanácsos, főgeológus ténykedését bírálgatjuk, külön-külön elemzésre szorulnak a tudós, a gyakorlati kutatásokkal foglalkozó geológus, sőt a hévízkutató specialista is, amennyiben ez utóbbi téren az országban végzett kutatásai közismertek.

A tudós

Pávay-Vajna Ferenc dr. előttem és még két tanu előtt egy ízben kijelentette, hogy tudományos munkát nem olvas, mert az gondolatot csak befolyásolná. Már ebből a nyilatkozatból is következtethetünk tudományos működésére. Nehogy azonban a személyeskedés benyomását keltsen, Pávay-Vajna Ferenc dr. tudományos munkáit az általános elveket tárgyaló és a konkrét adatokat tartalmazó csoportokba osztva, részletesen veszem boncoló-kés alá.

Pávay-Vajna Ferenc dr.-nak négy év előtt a Földtani Közlönyben megjelent általános jelentőségű munkája az Alföld gyűrődéseit tárgyalja, amelyeket próbatúrások alapján a nagyobb távolságokban fellépőkkel azonosít. Tekintve, hogy az Alföld felső rétegei folyami, mocsári és tavi üledékek, ezek pedig még Pávay-Vajna szerint is, sohasem terjednek nagy távolságra, a rétegek ilyen azonosítása igen nehéz. Mielőtt tehát elméletét elfogadhatnók, ismernünk kellene az alapul szolgáló adatokat, annál is inkább, mert az általa is kétségesnek ítélt dölések megállapításáról ugyancsak a Földtani Közlöny három év előtti kötetében azt írja, hogy azokat a rétegeket, amelyeken valami látható, meg kell tudni keresni, meg kell tudni ítélni fő dölésirányukat és tektonikus helyzetüket, hogy meghatározassuk a fok és irány középértékeit. Ha pedig ez véletlenül nem sikerül, akkor a szerkezet kinyomozására más támpontot kell tudni keresnünk.

Nos, Pávay-Vajna ez a módszere nem tudományos, mert elmélet, annak ellentmondó tények mellőzésével nem állítható fel. Így a különbségek elhagyásával és a hasonlóságok kiemelésével az emberről is kimutathatók, hogy pávián.

Különben a Természettudományi Közönyben a múlt évben Gaál dr. kimutatta, hogy a települések nem visszintések és így némely két-három fokos dőlés még agyagban is rétegtelépülésre vezethető vissza és az még nem mutat gyűrődésre. Gaál dr. arra is rámutat, hogy a Pávay-Vajna-féle elmélet alapján szolgáló tiszamenti magassági pontok ingadozásából sem következtethetünk folyamatban lévő gyűrődésre. Ezt az elméletet, amely a tudományos szempontokat nem elégíti ki, csak olyanok fogadhatják el, akik Pávay-Vajna tudományos működését nem ismerik.

Eppen ilyen kevésbé kielégítő Pávay-Vajna-nak Magyarország hévízeiről szóló munkája is, amelynek sok a tudományos kritikát nem tűrő tétele, a támadások zuhatagát vonta magára. Ezekre azonban a szerző nem tudományos érvekkel, hanem személyes gyanúsítások-

kal felelt, amelynek következményeül a megsértett tudósok és a nyilatkozat feltanulni előtt a maga által is elhamarkodottnak kijelentett nyilatkozatáért sajnálatát kellett kijelentenie.

Ennek ellenére sem vette állításait revízió alá. Tudományos tévedései közé tartozik például, hogy szerinte a termális víz az alamerülő rögök beolvadása következtében keletkezik. Ez is könnyen megdönthető állítás, ha tudjuk, hogy egész Szerbiában, le Szalonikiig igen sok a hévízforrás, pedig ott nincsenek a hajdan mélységbe alamerült rögök. Vagy például az is, hogy az Alföldet felfűtött kasánnak látja és az Alföldről mindenütt szerezhetünk tüzelőanyagot. Ezzel szemben Sümeghy dr. néhány havi kutatás után kimutatta, hogy az Alföldön úgy, mint mindenütt a világon, szokatlanul nagy hőmérsékletű vizek csak a földrengések által gyakran látogatott területeken, az úgynevezett törésvonalak körül találhatóak.

Egyáltalában Pávay-Vajna tudományos működését a legjobban azzal jellemezhetjük, hogy ő volt tudommal az egyetlen magyar geológus, akinek a Földtani Társulattól bocsánatot kellett kérnie, mert az elhunyt világhíres Lóczy Lajosról kegyeletértéshez közelálló bírálatot írt. Így aztán nem is csodálkozhatunk azon, ha mint külföldi geológustól hallottam, a magyar geológusokat az idegenben becsmérlé.

A földgázkutató

Amióta Böckh Hugó nyugalmába vonult és gárdája Pávay-Vajna kivételével külföldi jól jövedelmező állásokban helyezkedett el, a hazai nyersolaj- és földgáz kutatások lassankint teljesen Pávay-Vajna kezébe kerültek.

Ezeknél a kutatásoknál szem előtt tartandó, hogy milyen az illető területen a petroleum előfordulásának lehetősége s részletkutatásokkal ki kell keresni azokat a boltozatokat, ahol furások telepíthetők. Nálunk nehézségek, petroleum, aszfalt Hatvan, Mezőkövesd és Tokajtól északra, illetve északnyugatra található. Nézetem helyességét Schréter dr.-nak Bogács és Tard határában talált nehézséget tartalmú aszfaltja igazolja. Ennek felfedezése is Pávay-Vajna feladata lett volna. Egy másik ilyen terület Nyíregyháza és Mátészalka közt fekszik, amely az erdélyi medencéhez hasonló geológiai alakulat. Ennek ellenére Pávay-Vajna a mélyfurásokat csak a Nagy-Alföldön folytatja a már Pasár által feltüntetett területeken. Kutatásai bizonyára azzal okolhatók meg, hogy nem olvas gondolatait zavaró, adatokon alapuló tudományos munkákat.

Ugyancsak primitívek Pávay-Vajna-nak a petroleum keletkezésére vonatkozó nézetei is. Még arról sincsen fogalma, hogy a hús a vízben el nem rothad, hanem még az édesvízben is hullavisszá változik. Így aztán a metán, vagyis mocsárgáz nem különíti el a petroleumtól, illetve bitumenes gázoktól, sőt állást foglal Papp Károly helyes nézete ellen, amely szerint a Pávay-Vajna által az Alföldön megfúrt metángáz eredete mocsarakban elrothadt fiatal harmadkori szerves maradványokra vezethető vissza.

Amint látjuk, téves tehát Pávay-Vajna hazai bitumenkutatásainak kiinduló pontja. Még ha erről tudományos vitát is folytatnánk, a módszer azonban, amellyel kutatásait folytatja, elhibázott.

Már a laikusok előtt is köztudomású, hogy a víznél könnyebb petroleum és földgáz a földszállást akadályozó rétegek hajlásainak boltozataiban halmozódik fel, a víz viszont az ugyanennek a laza petroleumot és gázt tartalmazó rétegek boltozatai közötti területekre, az úgynevezett szinklinálisokra szorul. Petroleumot és földgázt tehát a boltozatokban kell keresnünk s ezért az egész világon arra törek-szenek, hogy a boltozatokat, a szélhordalék és folyórákadások révén keletkezett fiatalabbkorú üledékek alatt különféle egymást ellen-örző geofizikai mérésekkel felkutassák.

Ebben a keresésben Pávay-Vajna mindinkább csak az ő és kifogásolható rétegdőléseire támaszkodik, úgyhogy egyedül hazánkban mellőzzük szándékosan a kutatásokhoz szükséges geofizikai módszereket. Pedig még néhány évvel ezelőtt nálunk is voltak ilyenek, de Pávay-Vajna még akkor sem fúratott a geofizikusok által kijelölt helyeken, hanem mellőztük, amivel, mint az Karcagon is történt, az esetleg mutatózó földgázt saját felfedezésének minősíthette.

Ifjú Lóczy Lajos véleménye

Mivel megtörténhetik, hogy Pávay-Vajna kritikámat csak azért, mert geológus vagyok, kifogásolhatja, ifjú Lóczy Lajosnak egy hozzá-m intézett leveléből kell egyet-mást megemlítenem. Ifjú Lóczy Lajos szerint sem folynak Pávay-Vajna petroleumkutatásai kielégítő módon. Nem alkalmazza a Mintrop-féle seizmikus eljárást, az elektromos- és akusztikai kutatási eljárásokat, sőt mi több, elhanyagolja még az Eötvös-ingával történő méréseket is és csak saját egyoldalú és kritika nélküli geológiai megállapításai útján jár el. Kétséggel

Fischer Simon és Társai Rt.

Budapest, V., Bécsi-utca 10. szám

Ujdonságaink közül e héten a következőket ajánljuk

versenyárakon

Kötött-szövött osztályunkban:

Tennisz pullover	P 11.50
la Bemberg selyemharisnya	P 5.20
la férfi divatokni	P 2.50
Női mosóselyem nadrág	P 2.40
Női mosóselyem kombiné	P 4.50
Eredeti francia antilop borkesztyű	P 10.50
la női svéd cernakesztyű	P 2.25
la férfi svéd cernakesztyű	P 2.90
Kétrészes kötött ruha	P 49.-

Butorszövet osztályunkban;

la valódi francia butorkreton	P 2.40
130 cm széles selyemfényű butordamaszt	P 12.50
Madras függönykelmék	P 6.50-100
Nyaráláshoz nélkülözhetetlen torontáli összekötők, átvetők és szobaszönyegek	P 22.-100

Fenti minőségek hibátlanok és cégünk értük szavatosságot vállal.

Nagy választék model kötött ruhák, kabátok, pulloverek, mellényekben legújabb formák, divatszinek **Versenyárak!**

fogadja továbbé Pávay-Vajna-nak az Alföld dőlésében és alluviumában mért gyűrődéseinek lánobegység-jellegét, mert azokat sztraométer és magfúrasi kutatásokkal tudta szerint egy ízben sem igazolta. Eppen ezért elhibázottnak tartja a költséges fúrasi explorációt, kizáróan a Pávay-Vajna-féle gyűrődésekre alapítani.

Végül ifj. Lóczy Lajos a Sümeghy dr. által nemrég megkezdett, véglegesnek még nem tekinthető kutatásai eredményeiből kimutatja, hogy nem szabad egyoldalú elméletekre támaszkodni, a kritikára szükség van, úgy, mint az a nagy petroleum-konzernek departmanjainál történik, hogy t. i. a nagy pénzösszegeket fölemészítő mélyfúrásokat behatóbb geológiai és geofizikai kutatásokkal kellene megelőzni. Általában, ha Pávay-Vajna az utóbbi időben többet adott volna behatóbb tudományos kutatásokra és elfoglalt geológiai elméleteit több kritikával alkalmazzá, akkor a költséges fúrások talán több eredménnyel jártak volna.

Nehogy azonban engem azzal vádoljanak, hogy a most itthon lévő Lóczy Lajostól, akiről helytelenül azt mondják nálunk, hogy nem tudós, hanem csak a petroleumkutatáshoz értő geológus, — én ezt a támadást megrendeltem, még egy másik — de külföldön tartózkodó geológusnak, Bandat Horst dr.-nak hozzám intézett sorából idézek.

Mit ír Bandat Horst dr.?

„Mint hogy tudom, hogy méltóságodat a magyar szénhidrogénkutatás hírneve a külföldön is érdekli, értesítem, hogy a Königliche Nederlandsche Petr. Mig-nál olyan rossz véleményekkel vannak a magyarországi szénhidrogénkutatásról, hogy resteltem erről a témáról a Schell vezető geológusaival beszélni. Ezek igen részletesen ismerik a magyar állami szénhidrogénkutatás állását. Nagyon csodálkozom azon, hogy az állam egy ilyen reménytelen vállalkozásba millió pengőket öl be, amikor Keletindianában, ha a fiatal, alig meggyűrt üledéktakaró meghaladja a száz métert, úgy-szólván kizáróan gravitációs módszerekkel dolgoznak, ahol olaj és földgáz (nem mocsárgáz!) előfordulásokat ez a módszer nem okolják meg. Magyarország síkságára átvitt, de csak az erdélyi dombvidéken megokolt módszer az Alföldön csak hiába kidobott milliókat jelent.“

Azt, hogy illetékes-e Bandat Horst az iménti kijelentésre, elég, ha megemlítem, hogy ő az általa említett társaságnak elsőosztályú főgeológusa.

A hévízkutató

Ilyen bírálatok után ne csodálkozzunk, ha Pávay-Vajna földgáz helyett mindig csak hévízre kap. Amíg azonban a külföldön a petroleumkutató társaság geológusa mélységesen hallgat, ha meleg vagy hidegvízre bukkan, mert ezt arra magyarázzák, hogy nem gázt tartalmazó boltozatok, hanem vízben bővelkedő szinklinális furt meg, addig Pávay-Vajna hévízfúrásaival még büszkélkedik is. Pedig, sajnos, nemcsak a hévízek keletkezéséről alkotott fogalmai tévesek, hanem elhelyezkedésükkel sincs tisztában. Így azt állítja, hogy az Alföldön a meleg sós vizek kutatásainak helyei

a boltozatok felső részén keresendők, ahol ezek alatt még nagyobb mennyiségű petroleum, földgáz várható.

Ez a tétel csak akkor lenne helytálló, ha a könnyű és lent lévő szénhidrogénréteget, a felette lévő nehezebb víztől át nem eresztő anyag zárna el, amely a szénhidrogén nyomását felfelé „közvetítené”, mert különben a szénhidrogének a víz fölé szállnának. Ilyen anyag legfeljebb a gummilepedő lehetne. Valamikor főiskolai tanársegéd korában pedig Pávay-Vajna még a helyes nézetet vallotta.

Pávay-Vajna különösen hajduszoboszlói hévízkutatásaira nagyon büszke, amelynek nyersanyagú konyha- és jódsó értékét 1320 millió tonnára, földgáz- és hőenergia értékét pedig 320 millióra becsüli. Ez éppen olyan, mintha valaki egy erdőről megállapítaná, hogy a faanyag egy negyede ugyan ki nem termelhető, de a banktól még erre a részre is kölcsönt kérne. A karcagi furás mulékony kirobanásáról is szívesen tudósítja a sajtót, mondván, hogy a furólyukba véletlenül belekerült burgonya megült és Szoboszlón 110 fokra hágott a hőmérő. Ebből hámozza ki aztán az olvasó, hány fokos a karcagi hévíz.

Magának tulajdonítja, vagy akarja tulajdonítani a szegedi és szolnoki melegvíz-források dicsőségét is, holott a szegediek a vizet Buócs tanácsnoknak és Sümeghy dr. osztálygeológusnak köszönhetik. Ez ügyben vizsgálat is folyt, amely kiderítette, hogy Pávay-Vajna javasolt ugyan furást, de más helyen. Ennek tulajdonítható aztán, hogy elkeseredésében a furás eredményét szerencsének minősíti s bízik abban, hogy a nagyközönség a Földtani Társulatban történetekről amúgysem tud, s még a történetek után is ez évi április 7-én az egyik napilapban ezt írja:

„Szegeden kétszáznegyvenméteres furás után találtam meg az ötvenfokos vizet.“

Általában Pávay-Vajna azt hiszi, hogy minden szakvéleménye beválik s elfelejti, hogy a karcagi és hajduszoboszlói elsőszámú furásokon kívül a többiek mind meddőek voltak. Sikereivel még mindig büszkélkedik és azt írja egy napilapban, hogy: „... még egyetlen furásom sem volt meddő idáig“, de ugyanott még hozzátesszi, miszerint: „... a furások hetvenhárom százaléka meddő“ és így elhiteti a laikusokkal, hogy ő még Zsigmondy Vilmosnál és a világ összes furási szakvéleményezőinél is hozzáértőbb. Érthető tehát, hogy úgy, Szolnok előjárásága, mint sok állami intézmény szakvéleményért hozzáfordult.

Szolnoknak Pávay-Vajna nem ajánlotta a furást, ellenben Horusitzky főbányatanácsos javasolta. A furás megindult. Erről, mint a város polgármestere nekem mondotta, Pávay-Vajna leicsinylően nyilatkozott. Látszóan igaza volt, mert 956 méter mélységig a furás eredménytelen volt. A város erre el is fordult Horusitzkytől és Pávay-Vajnától kért véleményét. Ez olyan kedvezőtlen volt, hogy hozzá-kezdtek a furások felhúzásához, amire azonban Horusitzky által előrelátott melegvíz feltűnt.

Pávay-Vajna ezt a sikert is az előzmények ellenére magának tulajdonította, amit Horusitzky természetesen nem tűrt szó nélkül és az ügyet szakértő bizottság elé akarta vinni. Erre

Ezt a kérdést naponta százszor halljuk és nem is gondolunk arra, hogy milyen életbevágóan fontos lényegét takar. Egészség, életkedv, munkaképesség, boldogság, lelki és testi egyensúly mind visszhangzik ebben a két szóban.

Hogy a kérdésre röviden azt felelhessük: „Köszönöm jól“, sok minden feltételnek kell teljesülnie. De minden feltétel között van egy, amelynek megvalósítása kizárólag rajtunk múlik: egészségünk, erőbeli állapotunk fenntartása.

A rendszeres táplálkozás kiegészítésére tegyen a reggeli és uzsonnatejhez 2-3 kávéskanál Ovomaltine-t. A táperőnek és vitaminoknak ez a koncentrációja fokozni fogja ellentáplálóképességét, munkaerejét és életkedvét, hozzá-egíti egészségének védelméhez.

... Ára a doboz nagysága szerint...
P 5.-, P 2.80, P 1.50.
Mintát és ismertetést ingyen küld a dr. Wancz György és társaság Rt., Budapest, X., Károlyi-utca 30.

**Szép asszony
szép lesz a lakása,
ha függönyét nálam vásárolja.**

Löwy Arthur kézimunka üzletelben

VII., Király-utca 15. és V., Lipót-körút 25.

17 P

Pávay-Vajna a helyreigazítást ugyan megadta, de Horusitsky sikerét elég merészen még akkor is lekiesinyelte.

Ilyen fegyverekkel védekező „tudóssal“ az ember nem szeret naplappokban vitatkozni és ez az oka annak, hogy Pávay-Vajna hírvirága — mindaddig, amíg a magyar geológiai kérdésekhez hozzá nem szoltam, — felburjánozhatott.

A lillafüredi hévíz-dráma

Pávay-Vajna leghíresebb furása a lillafüredi és ma ez áll az érdeklődés középpontjában. Erről több adat áll rendelkezésünkre, mint a hét pécsettől őrzött moesárgáz és természetesen földgáz és petroléumkutatókrol és ezért erről részletesen óhajtok nyilatkozni.

Rekonstruáljuk először is Pávay-Vajna Lillafüredről alkotott szakvéleményét.

Tekintve, hogy a budapesti hévízforrások egy egyenes vonal mentén törnek föl, Pávay-Vajna azért várt Lillafüreden is hévízvet, mert a fürdőhely Diósgyőr—Görömböly—Tapolcával szintén egy irányban esik. Feltevését valószínűleg még arra is alapította, mert ott, mint ő mondja, majdnem egymillió köbméter hatalmas mésztufa-lerakódás van borsókővel. Már pedig ugyancsak Pávay-Vajna szerint meleg, sőt forró szénasavak sok mezeset oldanak, így a lillafüredi travertin is azok hatása alatt keletkezett és így a travertin is árulója a hévízvezetnek.

Ezt a nézetét már tavaly márciusban megadtam, amikor kimutattam, hogy mésztufa a világ sok helyén, még folyókban is lerakódik. Persze, Pávay-Vajna szaklapokat nem olvas. De Schröter főgeológustól is megtudhatta volna, hogy Lillafüreden nem melegvízlerakódással van dolga, mert az egi melegvízben lerakódott mésztufát jellemző csigafajok hiányoznak. Sőt Györfy István botanikus is kimutatta, hogy a lillafüredi tufában fennmaradt mohák között nem található olyan faj, amely a melegvízhez alkalmazkodott volna és kifejtette, hogy Lillafüreden hiányoznak a hévízfúrás tárgyi alapjai.

Ehhez még azt fűzhetjük hozzá, hogy a Bükk-hegységben vannak még több helyütt is mésztufa-lerakódások, de azokból még senki sem következtetett hévízre.

Ügylátszik, Pávay-Vajna talán a Lillafüreden észlelhető dolomit és izlandpátra is alapította szakvéleményét, ami szintén tájékozatlanságra vall, mert közismert tény, hogy a dolomit olyan kőzet, amely még a korallszigetek mélyebb rétegeiben is kifejlődik anélkül, hogy hévízlerakódások közreműködésének. Az „izlandpátra“ műszó elvesztve nagy hatással, eme anyag a köznapos mészkő-kristály alakjában jelenik meg. Különben is izlandpátra alakú mészkő-kristályok a tengeri tuskókész testében is fejlődnek, ha azok megkövesednek.

Nehezebb Pávay-Vajna szakvéleményét rekonstruálniunk, ha a hévíz várható mélységét kutatjuk.

Ismeretes, hogy a budapesti hévízforrások a Dunán medrének süllyedésével párhuzamosan süllyedtek. Erről bizonyára Pávay-Vajna is hallott valamit. Valószínű tehát, hogy ő az egi és görömböly-tapolcai melegvízforrások tenger feletti szintjét a lillafüredivel vetette össze. Itt kétszáz méter szintkülönbség mutatható, amiből azt következtetem, hogy Pávay-Vajna ezos ember létező szakvéleményében ezeket a magasságokat említi, hogy abban az esetben, ha a hévízforrások kétháromszáz méter mélységben felfakadtak volna, erre hivatkozhatók.

Tekintve, hogy ő mindenütt a dolomitban és a vele járó triász-mészkőben a hévízvet tartalmazó kőzetet látja, arról pedig, hogy kétháromszáz méter mélységben dolomit és mészkő várható, tájékozódhatott, ebben a mélységben csak alulról fölfelé szálló hévízvet sejtethett, amelynek szintje az Alföld peremére szállt le.

Minthogy, mint Pávay-Vajna írja, a mészkő a beszivárgó vizet elvezeti, abban mindaddig nem találunk vizet, amíg el nem érjük a dolomit, vagy mészkőfélék alatt fekvő, vizet át nem eresztő agyagos kőzetet. Lillafüreden pedig a mészkő és dolomit alá pala húzódik, valószínű, Pávay-Vajna olyan furást javasolt, amely három-négyszáz méterrel a föltételezett kétszáz méter körüli mélységű melegvízvízó alatt, tehát öt-hatszáz méter mélyen fogja elérni a triász-mészkő pikkelye alatt a bizonytalanokú agyagpikkelyt, mint vizet át nem eresztő nagy mélységre lehataló rétegsort.

Úgy ebből, mint tavalyi nyilatkozataiból arra következtethetünk, hogy szakvéleményében semmi esetre sem említi azt, miszerint a hévízvet tartalmazó dolomitot a pala alatt 1300 méter mélységben fogja megtalálni.

A szakvélemény rekonstruálása után lássuk már most Pávay-Vajna Lillafüredi hévízre vonatkozó nyilatkozatait.

Amikor még nem érte el az öt-hatszáz métert, azt írta, hogy „Hatszáz méter mélységben fogjuk a hévízvet megtalálni“, sőt a furást máris eredményesnek tartotta, mert 395 méter mélységből a mészkőben keringő hidegvízrel kevert állítólag „szénasav viz“ szökken föl, amelyben állítólag még egy kevés

Praktikus kávéházi ujítás

Már megjrtuk, hogy Berlin legújabb szenzációja az iroda-kávéház, amelynek egyik termében írógépek és gépiróktáskák állanak a vendégek rendelkezésére. Ez az újítás nagyon megkönnyíti az úgynevezett kávéházi üzletek lebonyolítását. Mindjárt írásba lehet foglalni a megállapodásokat. Amíg nem késő, nehogy a szerződés felek esetleg visszemesinálják az üzletet. Kültöknök is nagyon ajánlható egyébként ez az új kávéház.

„kénhidrogén“ is volt. Ebből a nyilatkozatból is láthatjuk, hogy ő ezt a vizet valóban felszálló hévíznek tartotta, nem pedig lassuló és ennek folyamán felmelegedő viznek. Felszíni eredetű viznek azért sem vélte, mert akkor szerinte nem ugrana a felszíni viznél három méterrel magasabbra. A mészkőnek a furás alatt észlelt eldolumitizációját a furás közben folyton a hévíz hatásának tulajdonította.

A furásnál 600 méterben finom homokra akad, amelyben nemesak az öblítésre használt viz, de még a felső rétegekben mutatkozó viz is úgy eltűnt, hogy a furómérnök távbeszélőn fölem kérdezte meg, mitévő legyen a víz eltűnésének megakadályozására.

Erről persze Pávay-Vajna hallgat, azonban ennek ellenére Cholnoky Jenő dr. egy támadására azt felelte, hogy bármennyire szeretné is Cholnoky Jenő dr., a kutban lévő viz egyetlen egyszer sem tűnt el.

Mint látjuk, a tények és Pávay-Vajna állítása között előttem ártatlanul ellentét áll fenn.

Mivel pedig 600 méteren túl a furólyukban nem mutatkozott viz, Pávay-Vajna már nem számíthatott hévízre, legfeljebb azt remélhette, hogy a vizálló palarétegig leszálló és közben fölmelegedő esapadékvízre bukkanhat. Erre vall az az újabb nyilatkozata is, hogy hétszáz méter mélységben reméli a hévízvet elérni s meglepetés volt számára, hogy 206 méteren (talán 396 méter) vizelzáró réteg nélkül is a felszín fölé szállt a víz. Egy másik lapban pedig az olvassuk, hogy 32,5 fokos vizet mért a hőmérő s 728 méternél palára bukkanhat, a pala fölött és a palában pirítlerakódásokra, ami hévízvet jelent és igazolja, (?) Pávay-Vajna föltételeit.

Látható tehát, hogy még a furólyuk legalsó részeiben lerakódó pirítet is hévíz-lerakódásnak tekintti, mint ahogy az Alföld hűledékeiben beagyazott kővületek héjainak erősen pirított való impregnálását is ennek tulajdonította.

Sajnos, ebből ismét csak az derül ki, hogy ő gondolatait befolyásoló tudományos munkákat nem olvas, mert különben tudhatná, hogy a Fekete-tenger iszapjában is keletkezik pirít és ez még az elkövesedett hidegvérű saurusszótkokban is fellelhető, ahol az állat testében lévő vasból és kénből származik.

Tekintve, hogy Cholnoky Jenővel szemben még tavaly augusztusban azt hangsúlyozta, hogy a eszközök el vannak tömve, karsztvíz tehát a furóesővek között be nem folyhat, karsztvíz-nyelőkör szükségesnek tartotta a furólyuk kiementezését, hogy így az említett és általa hévíznek tartott, később azonban esapadékvíznek (karsztvíznek) bizonyult víz a várható hévízzel keveredjék.

Ezt az ellentmondást is meg kellene Pávay-Vajna magyarázni!

A cementezés után végül kiderült, hogy a furólyuk fenekén mutatkozó vizet áteresztő palában sem felszálló, sem lassuló víz nincsen.

Rendes körülmények között ebből a furás meddségére lehet következtetni.

A gyászos vég szomorú szenzációja

Az előzőkben kifejtettek után elképzelhető, hogy nemesak a szakemberekre, hanem még a laikusokra is szenzáció erejével hatott Pávay-Vajna április 7-i nyilatkozata:

„Sohasem (?) mondtam sem első szakvéleményemben, sem a későbbi vitában, hogy én nyolcszáz méternél felszálló melegvizet találok. Ez a nyolcszáz méter, amelyen most szél-

tében nyargalnak, nem tölem ered. Egy parlamenti vitában hangzott el Mayer János földmívelésügyi miniszter szájából.“

Ezt az országos meglepetést keltő nyilatkozatát pedig végül még geológiai lehetőségekkel fűszerezi, mondván, hogy:

„Az sem riaszt vissza, ha az öt-hatszáz méteres palaréteget át kell furnom, mert ekkor előrem Magyarország nagy viztartályát, a dolomitot. Ezerháromszáz méter tájban már negyven-ötven fok a hőmérséklet. Ott tehát már negyven-ötven fokos felszálló vizet kapunk.“

Arra már ki sem térek, hogy milyen képzeltség az Alföld melegvizét a Lillafüreden váró hévízzel összehasonlítani.

Reámutatok azonban arra, hogy más az, ha a városligeti Artézi-kutban sokszáz méter után vizelzáró agyagréteg átfurásával kerül melegviz a felszínre és más az, ha a vizet át-eresztő sokszáz méternyi vastag mészkő átfurása után vizet át nem eresztő palára bukkanunk. A laikusnak ez a különbség nem egyhamar tűnik fel. Ezért meri Pávay-Vajna a lillafüredi furást a városligeti Artézi-kutal összehasonlítani, hogy így a lillafüredi furás befejezését még évekig elhalasztal!

Vissza kell érlelyesen utasítanom még Pávay-Vajna az az állítását is, amely szerint egyetlen egy furása sem volt meddő. Ama állítását, hogy a furások hetvenöt százaléka egyáltalában meddő, viszont úgy kell módosítani, hogy a földgáz- és petroléumfurások meddő százaléka ott, ahol a kutatáshoz nem Pávay-Vajna-féle módszert, hanem geofizikait használnak, csupán harmincöt százalék, mint például Yukatanban. Sőt még Afrikában is, ahol pedig a sivatag homokja alatt kell a petroléumot keresni, a furásoknak csak ötven százaléka eredménytelen. A következtetések, amelyekre jutottam, szomorúak, mert azt bizonyítják, hogy olyan nagyfontosságú kutatásokat, mint a petroléum- és földgázkutatások, nálunk, Magyarországon olyan kégre bírták és a hévízkutatást is olyan ember végezi, aki csak abban ügyes, miként legkeze tudományos tévedéseit a laikusok előtt és újságírók előtt mint tényt szert a hozzá nem értők körében hírnévre.

Amennyiben Pávay adataim bármelyikét cáfolná, pontos idézéssel szolgálok!

Öröklakást

kevés készpénzbevezetés mellett, **kényelmes** törlesztéssel kaphat a Horthy Miklós-ut mellett az

I., Bieskei-utca 4-6-8

számu társasházunkban

4 lakások megtekint-

hetők és beköltözhetőek

Lejegyzési iroda:

I., BUDAFOKI-UT 20. I. 3.

ahol bérlakások is kaphatók.

Önmagának ta-
karítja meg a házbéréit

A balatonfüredi bérlet ügye

Ma reggeli lapszámunkban említést tettünk arról, hogy a Balatonfüredet bérli részvénytársaság részvényeit megvételre felajánlották a népjóléti minisztériumnak, mely már korábban is foglalkozott a gondolattal, hogy Balatonfüreden szanatóriumot létesít beteg tisztviselők számára. Az elterjedt hírek szerint a társaság mintegy 1 millió és nyolcszáz ezer pengőt kérne a bencés renddel kötött szerződésnek és a fürdőtelepen lévő ingatlanainak átadásáért.

Értesítésünk szerint a tegnap esti minisztertanácsán Vass József népjóléti miniszter jelentést tett a hozzá érkezett ajánlatról, mire a minisztertanács megbízta a minisztert, hogy a kérdésben további tájékozódást szerezzen. A miniszter az ügyet akkor fogja ismét minisztertanács elé vinni, ha már megfelelő anyag áll rendelkezésére.

ANDERSON

pilóta, aki az Ausztráliában eltűnt Dél Keresztje kutatására indult repülőgéppel. Kutatás közben elpusztult

Az 52-ik jótékony célú és közhasznú

Magyar Királyi Állami Sorsjáték

nyereményeinek számát és összegét lényegesen felemelték.

Főnyeremények	Nyere díjak
30.000	2-szer 5000
20.000	4-szer 2500
15.000	5-szer 2000
10.000	10-szer 1000
pengő készpénz	stb. pengő készpénz

stb. stb., összesen

17.000 nyeremény

A tiszta jövedelmek a Népjóléti Minisztériumnak engedélyt a jótékony intézmények támogatására.

Huzás június 8-án

1 sorsjegyre 2 nyeremény is eshet!

Egy sorsjegy ára csak 3 pengő.
A nyeresi esély sokkal jobb és kedvezőbb mint eddig!

Kapható minden bank- és sorsjátéküzletben, dohánytözsdeben, postahivatalokban.

Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesít!

Székesfővárosi magyar kir. pénzügyigazgatóság

Budapest, V., Szalay-utca 10.
és az összes sorsjátékfoarúsitok

Dr. Morison mosdótabletta
a mosdóvizet puhítja.